

Άρθρο 13

Λήψη Δειγμάτων — Συσκευασία & Σφράγιση

1. Ανάλογα με το είδος, τη σύσταση του προϊόντος που δειγματίζεται και την υπό εξέταση παράμετρο, λαμβάνεται η ποσότητα δείγματος που απαιτείται και συσκευάζεται κατά τρόπο που εξασφαλίζει το αναλλοίωτο και αλύμαντο αυτού.⁽¹⁾
- 1α. Σε περίπτωση, που από τις διατάξεις του Κώδικα ή άλλων εθνικών ή ενωσιακών διατάξεων ή κατευθυντήριων οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπεται ειδικός τρόπος δειγματοληψίας των τροφίμων ή των υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα, είτε εν γένει, είτε για συγκεκριμένες παραμέτρους, είτε αυτή αφορά προσυσκευασμένα τρόφιμα, είτε χύδην, αυτή διενεργείται σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις ή οδηγίες.⁽¹⁾
2. Πριν από τη λήψη του δείγματος εξασφαλίζεται η κατά το δυνατόν, ομοιογένεια του είδους που δειγματίζεται.⁽¹⁾

Στα υγρά ή παχύρευστα είδη, η ομοιογένεια επιτυγχάνεται με ανάδευση ή ανατάραξη. Στα λοιπά είδη η ομοιογένεια επιτυγχάνεται με τη λήψη στοιχειωδών δειγμάτων, δηλαδή αντιπροσωπευτικών μικρών ποσοτήτων ή τεμαχίων από διάφορα σημεία του προϊόντος ή από διάφορες, γενικά, μονάδες συσκευασίας, καθώς και με μηχανικά μέσα.⁽¹⁾

Η δειγματοληψία εν γένει οσπρίων, δημητριακών, άφρुकτου καφέ κ.λπ., που φέρονται μέσα σε σάκκου, πρέπει να γίνεται με δειγματολήπτη (SONDE), εφόσον είναι διαθέσιμος. Αν δεν είναι δυνατή η λήψη πολλών στοιχειωδών δειγμάτων λόγω των ιδιαίτερα σημαντικών, εμπορικών ιδίως, επιπτώσεων που θα προκαλούσε ο παραπάνω τρόπος δειγματοληψίας, ή αν είναι πρακτικά αδύνατο να εφαρμοστεί η παραπάνω μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί εναλλακτική μέθοδος δειγματοληψίας, υπό τον όρο ότι το δείγμα ή το υποδείγμα που λαμβάνεται με εναλλακτική μέθοδο είναι επαρκώς αντιπροσωπευτικό και ότι η δειγματοληψία τεκμηριώνεται πλήρως.⁽¹⁾
3. Καταργείται.⁽¹⁾
4. Η ελάχιστη ποσότητα του εργαστηριακού δείγματος, που είναι αναγκαία για τη χημική εξέτασή του, εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά από άλλες διατάξεις της εθνικής ή ενωσιακής νομοθεσίας, καθορίζεται κατά προσέγγιση, ανάλογα με το είδος του τροφίμου, ως εξής:⁽¹⁾

Γάλα	500	ml
Γάλα σε σκόνη	75	g
Κρέμα γάλακτος	200	ml
Γιαούρτη	200	g
Κρέμα—ρυζόγαλο	150	»
Τυρί –τυροκομικά προϊόντα	200	»
Βούτυρο	200	»
Αυγά	2- 4 τεμάχια	
Λίπη και έλαια	200	»
Τρόφιμα φυτικής προέλευσης	200	»
Γλεύκος—κρασί	700	ml
Ξύδι	250	»
Αλκοόλη	200	ml
Αλκοολούχα ποτά	200	ml
Αλκοολούχα ποτά (εφόσον απαιτείται προκατεργασία π.χ. απόσταξη)	500	ml
Ζύθος	1	l

Εμφιαλωμένα νερά επιτραπέζια

& μεταλλικά

(μόνο για χημικές αναλύσεις)

Ελεύθερα αλκοόλης ποτά, χυμοί κλπ

Ανθρακικό οξύ σε οβίδες

Αρτύματα εν γένει (εκτός μπαχαρικών)

Μπαχαρικά

σιρόπια, μαρμελάδες

Μέλι και σάκχαρα

Δημητριακά και προϊόντα τους

Όσπρια

Ζύμες αρτοποιίας

Άρτος και προϊόντα αρτοποιίας

Παρασκευάσματα κρέατος και

προϊόντα με βάση το κρέας

Χαβιάρι – Ταραμάς -Αυγοτάραχο

Ιχθυηρά

Προϊόντα ζαχαροπλαστικής εν γένει

Παγωτά

Καφές - Τσάι

Κακάο και προϊόντα του

Πρόσθετα τροφίμων

1

l

250

ml

1 οβίδα που επιστρέφεται

100

g

30

»

150

»

200

»

500

»

500

»

200

»

500

»

200

»

100

»

500

»

200

»

200

»

50

»

100

»

10

»

5. Η αναγκαία ποσότητα για κάθε απλό δείγμα ενός είδους, εφόσον αυτή δεν προσδιορίζεται από τις διατάξεις του Κώδικα ή της νομοθεσίας της Ένωσης, είτε δεν περιλαμβάνεται στις ίδιες διατάξεις το είδος αυτό, πρέπει να είναι ανάλογη με άλλο παρόμοιο είδος που περιλαμβάνεται στον Κώδικα, ώστε να είναι επαρκής και αντιπροσωπευτική για τη χημική ή άλλη εξέτασή του. ⁽¹⁾
6. Σε περίπτωση τροφίμων που διατίθενται σε μικρή συσκευασία, ως δείγμα παίρνεται μία ή περισσότερες αυτοτελείς συσκευασίες με συνολική περιεκτικότητα ίση ή μεγαλύτερη από την καθοριζόμενη από την παραπάνω παράγραφο 4 ως αναγκαία ποσότητα αντίστοιχα. ⁽¹⁾
7. Καταργείται. ⁽¹⁾
8. Σε περιπτώσεις δειγματοληψίας σε ανοικτές συσκευασίες ενεργείται δειγματοληψία και σε κλειστές συσκευασίες του ίδιου είδους και συσκευαστή, εφόσον υπάρχουν τέτοιες, που συσχετίζεται απαραίτητα με την προηγούμενη και γίνεται ειδική μνεία στο πρωτόκολλο δειγματοληψίας.
9. Μετά τον αποχωρισμό αντιπροσωπευτικού δείγματος, όπως εκτίθεται παραπάνω στην παράγραφο 2, σε ποσότητα που πρέπει να είναι τριπλάσια τουλάχιστον από την αναγκαία για την εξέταση και μετά από συνεχή, πλήρη ομοιογενοποίηση παίρνονται δύο δείγματα, που τοποθετούνται μέσα σε ευρύλαιμες φιάλες ή εφόσον το τρόφιμο είναι υγρό, μέσα σε στενόλαιμες φιάλες και κλείνονται σύμφωνα με τον τρόπο πωματισμού που εκτίθεται παρακάτω. Αντί των παραπάνω γυάλινων φιαλών τα δείγματα μπορούν να τοποθετηθούν σε πλαστικά σακίδια ή γενικά μέσα συσκευασίας τέτοια ώστε να εξασφαλίζεται πλήρως η στεγανότητα και η ασφάλεια από τις εξωτερικές επιδράσεις του είδους που συσκευάζεται. Για ορισμένα είδη, σε στερεή ή υγρή κατάσταση, τα δείγματα είναι δυνατόν να τοποθετούνται μέσα σε ασφαλή λευκοσιδηρά κουτιά ή δοχεία.
- Είδη δειγμάτων για τα οποία η υγρασία δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την εξέταση μπορούν να τοποθετούνται μέσα σε σακίδια από αδιάβροχο ή απλό χάρτη.
- 9α. Σε περιπτώσεις δειγματοληψίας για τη διενέργεια εργαστηριακών εξετάσεων, για τις οποίες ισχύουν ειδικές διατάξεις της εθνικής ή ενωσιακής νομοθεσίας που προβλέπουν τη λήψη συνολικού δείγματος, είναι δυνατή η αποστολή στο εργαστήριο του συνολικού δείγματος, το οποίο σχηματίζεται από τη συνένωση των στοιχειωδών δειγμάτων. Το συνολικό δείγμα υποβάλλεται από

το εργαστήριο , ανάλογα με τη φύση του, στην κατάλληλη διεργασία για την πλήρη ομογενοποίησή του. Μετά την πλήρη ομογενοποίηση, σχηματίζονται από αυτό τα εργαστηριακά δείγματα για την α' και την κατ' έφεση εξέταση. Στην περίπτωση αυτή, κατά την οποία δηλ. ο σχηματισμός κατά τα ανωτέρω των εργαστηριακών δειγμάτων για την α' και την κατ' έφεση εξέταση γίνεται στο εργαστήριο, συντάσσεται πρωτόκολλο αποσφράγισης του συνολικού δείγματος και επανασφράγισης των εργαστηριακών δειγμάτων για την α' και την κατ'έφεση εξέταση , το οποίο υπογράφεται από δύο αναλυτές, με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 16.⁽¹⁾

10. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την τοποθέτηση του δείγματος πρέπει να είναι τέτοια ώστε να αποκλείεται η επίδραση με οποιοδήποτε τρόπο της ύλης τους στο δείγμα, επί πλέον δε να είναι απολύτως ξηρά, καθαρά και άοσμα, ελεγχόμενα για το σκοπό αυτό προσεκτικά απ' αυτούς που κάνουν τη δειγματοληψία, ώστε τελικά να μη γεννάται καμία αμφιβολία για οποιαδήποτε αλλοίωση ή μεταβολή ή και επίδραση στα συστατικά ή στους οργανοληπτικούς χαρακτήρες του προϊόντος που δειγματίζεται.

Γενικότερα, η συσκευασία των δειγμάτων που έχουν ληφθεί γίνεται κατά τρόπο που διασφαλίζει το απρόσβλητο της σύστασής τους από κάθε εξωτερική, ή από τα μέσα συσκευασίας, επίδραση ή διαρροή αυτών λόγω χαλαρού ή κακού πωματισμού ή κάποια άλλη αιτία που μπορεί να προκαλέσει εμφανή μεταβολή των μακροσκοπικών ή οργανοληπτικών χαρακτήρων ή ουσιώδη μεταβολή των εν γένει συστατικών τους.

Η σφράγιση γίνεται κατά τρόπο που να διασφαλίζει το αλύμαντο αυτών, δηλαδή την αυθεντικότητα του δείγματος που περιέχεται στις φιάλες δειγματοληψίας.

11. Η προσθήκη συντηρητικών στα δείγματα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα και να δηλώνεται στο πρωτόκολλο και στο δελτίο δειγματοληψίας. Η προσθήκη συντηρητικών στις περιπτώσεις που δεν αναφέρονται στα αντίστοιχα Κεφάλαια του παρόντα Κώδικα, απαγορεύεται, καθ' όσον παρακωλύει την οργανοληπτική εξέταση και μερικές φορές την κάνει επικίνδυνη.
12. Ο πωματισμός πρέπει να γίνεται με προσοχή κατά τρόπο στεγανό με πώματα καθαρά, ξηρά και άοσμα, από φελλό ή ελαστικό καθώς και με μεταλλικά που κλείνουν μηχανικά, στην περίπτωση δε αυτή τα πώματα δεν πρέπει να έρχονται σε επαφή με το είδος που δειγματίζεται, με την παρεμβολή μεταξύ αυτών αδιάβροχου χαρτιού, εφόσον με τέτοιο πωματισμό δεν επέρχεται αλλοίωση του δείγματος. Στην περίπτωση που το δειγματιζόμενο είδος είναι υγροσκοπικό ή υπάρχει κίνδυνος απώλειας υγρασίας πρέπει να χρησιμοποιούνται και μονωτικές ταινίες στο σημείο επαφής του πώματος με το μέσο συσκευασίας (δειγματοφιαλίδιο κ.λπ.).
13. Μετά την εξασφάλιση των δειγμάτων με τον παραπάνω τρόπο μέσα σε φιάλες ή άλλα μέσα συσκευασίας, στη φιάλη ή στο μέσο συσκευασίας του δείγματος, που προορίζεται για την «κατ' έφεση εξέταση» τοποθετείται η μπροστινή όψη του δελτίου δειγματοληψίας που φέρει τις υπογραφές αυτών που δειγματίζουν και εκείνου από τον οποίο πάρθηκε το δείγμα, όπως αναφέρεται στο άρθρο 14.
Στη συνέχεια και τα δύο δείγματα περιτυλίγονται με χαρτί κατά τρόπο που καθιστά αδύνατη την απώλεια του παραπάνω δελτίου ή την ανάγνωσή του πριν την αποσφράγιση του δείγματος.
Στις περιπτώσεις που λαμβάνεται ένα συνολικό δείγμα κατά τη δειγματοληψία, σύμφωνα με την παράγραφο 9α, ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται στην παρούσα παράγραφο για το δείγμα που προορίζεται για την κατ' έφεση εξέταση.⁽¹⁾
14. Τα δείγματα, στη συνέχεια, προσδένονται καλά και σφραγίζονται κατά τρόπο που εξασφαλίζει το απαραβίαστο τους. Η σφράγιση γίνεται με τη βοήθεια ισπανικού κηρού και με ιδιαίτερη σφραγίδα κατά προτίμηση μεταλλική και κατά τρόπο ώστε να αποτυπώνονται σαφώς τα διακριτικά σημεία της. Για τη σφράγιση των δειγμάτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν, αντί για ισπανικό κηρό, μολυβδίδες που σφραγίζονται με ειδικές μολυβδοσφραγίδες.

Η ίδια διαδικασία σφράγισης ακολουθείται και στην περίπτωση που η λήψη των δειγμάτων για την α' και για την κατ' έφεση εξέταση γίνεται από το ομογενοποιημένο συνολικό δείγμα στο εργαστήριο.⁽¹⁾

15. Μετά τη σφράγιση των δειγμάτων σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, στα άκρα του σπάγγου πρόσδεσης τους αναρτάται από ένα δελτίο δειγματοληψίας του τύπου που ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 14, το οποίο απαραίτητα αναγράφει, κατά περίπτωση, τη φράση «Για την πρώτη εξέταση» ή «Για την κατ' έφεση εξέταση» ή, στις περιπτώσεις που λαμβάνεται ένα συνολικό δείγμα κατά τη δειγματοληψία, «Για την πρώτη και για την κατ' έφεση εξέταση». ⁽¹⁾

Το δελτίο που αναγράφει τη φράση «Για την κατ' έφεση εξέταση» ή, εφόσον συντρέχει περίπτωση, τη φράση «Για την πρώτη και για την κατ' έφεση εξέταση», αναρτάται στο δείγμα που φέρει εσωτερικά συσκευασμένο, όπως ορίζεται στην παράγραφο 13, το τρίτο δελτίο δειγματοληψίας, που φέρει τις υπογραφές αυτών που δειγματίζουν και αυτού από τον οποίο λήφθηκε το δείγμα. ⁽¹⁾

16. Η συσκευασία, η σφράγιση και η επισήμανση των δειγμάτων που λαμβάνονται γίνονται στον τόπο δειγματοληψίας και με την παρουσία του κυρίου ή κατόχου ή αντιπροσώπου ή μεταφορέα του είδους. Στην περίπτωση που από τις αρχές δειγματοληψίας λαμβάνεται συνολικό δείγμα, ο υπεύθυνος της επιχείρησης, από την οποία λαμβάνεται το εν λόγω δείγμα, ενημερώνεται κατά τη δειγματοληψία για την διαδικασία της παραγράφου 9α και δηλώνει στο πρωτόκολλο δειγματοληψίας εάν επιθυμεί να παραστεί κατά τη διαδικασία αποσφράγισης του συνολικού δείγματος. Σε περίπτωση που δηλώσει ότι επιθυμεί να παραστεί, ειδοποιείται εγγράφως από το εργαστήριο για την ημέρα και την ώρα της αποσφράγισης και εφόσον παραστεί υπογράφει το πρωτόκολλο αποσφράγισης και επανασφράγισης που προβλέπεται στην παράγραφο 9α. Εάν δεν παραστεί, αν και ειδοποιήθηκε, ή εάν έχει δηλώσει στο πρωτόκολλο δειγματοληψίας ότι δεν επιθυμεί να παραστεί, γίνεται σχετική μνεία στο πρωτόκολλο που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο. ⁽¹⁾

Παραπομπές

⁽¹⁾ Απόφαση Α.Χ.Σ. 29/2018, (Β' 2242) «Τροποποίηση του άρθρου 13 του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών (ΚΤΠ) (απόφαση ΑΧΣ 1100/87, ΦΕΚ 788/Β), όπως ισχύει.».